

hathatósan megkönnyítik az eligazodást és előmozdítják az önképzést. Ezt az eléggé meg nem becsülhető tevékenységet egyébiránt alaposan ismerteti a könyvtárnak egyik tisztviselője, Keleti Adolf, a Budapesti Polgári Iskola című folyóirat 1938—39. évfolyamának 35—39. lapján megjelent „Folyóiratok olvasása és feldolgozása” című cikkében.

Öszinte elismerésünk buzdítsa a könyvtár derék személyzetét további lelkes munkára, a székesfeváros hivatott tényezőinek pedig szolgáljon ösztönzősül ennek a pótelhatatlan intézménynek felvirágoztatására, új megfelelő otthon és kielégítő anyagi támogatás biztosítására. Minden ezirányú áldozatkészség gyümölcsöző szellemi befektetésnek és ennek révén nemzetfenntartó cselekedetnek fog bizonyulni. kf.

Mikó Eszter: Szorongás és félelem az iskolában. (A magy. kir. Gyermeklélektani Intézet közleménye.) Hely és évszám nélkül. [1937] 23 lap.

Ezt a füzetkét mindenkinek el kellene olvasnia, aki kiskorúakkal: gyermekekkel, serdülőkkel foglalkozik, mert ellenkezést és elfogultságot nem tűrő módon rá fogja őket eszméltetni egy bűnös nemtörődömség okozta hagyományos mulasztásra, amelynek következményei végzettszerűen kihatnak a rájuk bízott ifjúságnak egész életére. A szűkszavú cím már egymaga sejteti, hogy miről esik itt szó, arról, hogy „a diák drukkol, izgul, szurkol, fél, szorong stb.” (14); arról, amit iskoláskorunkban magunk is végigszenvedtünk, de mint felnőttek a mea culpát elhallgattatva, másokkal szemben rá sem hederítünk. Ez a tanulmány négy részben foglalkozik a súlyos tárggyal: 1. A szorongás és félelem tárgya és oka (3—7). 2. A szorongás és félelem megszüntetésének előfeltétele (7—8). 3. Az iskolai szorongások és félelmek (8—18). 4. Az iskolai szorongások és félelmek profilaxisa és terápiája (19—23). A két első fejezet inkább szakembereknek szól: finom elmeéllel boncolja, elemezi a címbe két fogalom árnyalatait, eltéréseit, kapcsolatait, majd megállapítja, hogy a szorongás és a félelem teljesen el nem kerülhető, mert alapjuk a szervezetben adva van. A két másik fejezet, számos „eset” felsorolásával és megvilágításával inkább gyakorlati jellegű, a szülőknek és főleg a pedagógusoknak ad hasznos útbaigazításokat, amelyekből egyet-kettőt kiragadunk. A megelőzés érdekében főleg három dolog szükséges: a munkaszeretet felkeltése, öntudatosítás, vagyis az egyén saját képességeinek értékelése, önbizalmának erősítése, végül szeretet és jószág, türelmes megértés a szülők és nevelők részéről. A gyógyításban pedig legfontosabb az, hogy a szakszerű, hozzáértő kezelés minél korábban kezdődjék. Arra kell törekedni, hogy a gyermeknek már piciny korában legyen hite önmagában és a külvilágban, legyen bátorsága az élet harcához és creje, akarata a nehézségek leküzdésére. Minden sikernek feltétele pedig az, hogy milyen hamar tudunk — és egyáltalában tudunk-e — behelyezkedni a gyermek lelki világába. A legnagyobb károkat azok a szülők okozzák, akik már zsenge korban az iskolával fenyegetik, ijesztgetik gyermekeiket (pl.: Megállj csak, ha majd az iskolába kerülsz, akkor ad neked a tanító bácsi; ott már nem lehetsz rossz,

mert jön a nádpálca!); továbbá azok a tanítók, akiknek szemében a tananyag fontosabb a gyermeknél s akikben a felelőssel és a dolgozatírással járó szorongások és félelem iránt nincs kellő megértés, belátás és elnézés.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy itt a nevelésnek, tanításnak egy eddigig kevésbé méltott területével van dolgunk. Jól mondja egy német szerző: „Az iskolába kerülés a gyermek életvonalának megtörését jelenti, amelynek mélységéről alig van még helyes elképzelésünk“. A sikerrel biztató megmunkálás csakis a szülők, tanerők és orvospszichológusok egyetértő és a fokozatos lelki edzést szem előtt tartó közreműködésével lehetséges. Az emlégetett szeretet és türelem határait pedig az akarat jegyében fejlesztett lelkiismeretes munkaszeretet és teljesítmény követelménye szabja meg, nehogy az ellenkező végletbe essünk.

—m—

Deák Gyula: Feljegyzések a polgári iskola és a tanáregyesületek multjából.
Budapest, 1938. Az Orsz. Polg. Isk. Tanáregyesület kiadása. 111 lap.

A polgári iskolának mint *egyetemes* iskolafajnak is, mint a *magyar* közoktatásügy igen nagyjelentőségű intézményének is egyik, nemcsak tényleges szolgálata idején fáradhatatlan munkása, hanem nyugalma éveiben is önzetlen, odaadó, lelkes barátja lép eléünk előttünk levő könyvében Deák Gyula nyug. állami polgári iskolai igazgató és szakfelügyelő érdekes adatgyűjteményével. Páratlan szorgalomra és nagy körültekintésre valló följegyzések ezek, a följegyzéseknek valóságos tömege, melyek kronológiai rendbe vannak sorakoztatva s évkönyvi szerkezetbe és adatokba öltöztetve. Csak aki maga végigélte e nevezetes, de fejlődésében sok halsorsot ért, szinte balszillagzat alatt született magyar iskolafajnak majdnem egész életét vagy legalább is annak kétharmad-részét s akinek így már ifjúkorában módjában volt a polgári iskola gyökereire is igen közelről visszatekinteni, csak az hordhatta össze ilyen pontosan, ilyen mindenre gondolóan, ilyen kimerítően a szoros értelemben vett polgári iskola 70 éves történetének minden mozzanatát. S ezzel pompásan kiegészítette a magyar polgári iskolára vonatkozó eddigi történeti irodalmat. Mindenkinék, ki az oktatásügy története iránt érdeklődik s aki jártas annak birodalmában, el kell ismernie, hogy nincs a magyar iskolafajok között még egy, mely olyan szeretettel, odaadással, szorgalommal gondozta volna saját történetét s oly összefoglalóan és mégis részletesen s behatóan föltárta volna fejlődésének menetét, kidolgozta volna jelen állapotának rajzát, mint a polgári iskola. Elég e tekintetben az 1928-ban a polgári iskola 60 éves jubileumára készült monográfiákra: Győri Vilmosnak *A polgári iskola gondolatának kialakulása* (1929), vitéz Sághelyi Lajos dr.-nak *A magyar polgári iskola hatvanéves multja* (1929) és ugyancsak Győri Vilmosnak *Az 1876—1938-ig megjelent polgári iskolai közlönyök ismertetése és repertórium* (1929) című, testes köteteket kitevő műveire utalnom. Ezeket egészíti ki a legnagyobb részletességgel, időrendi feldolgozásban készült gyűjteményével Deák Gyula.

A könyv címe maga megmondja, hogy a szerző nem összefüggő anyagot tárgyal elbeszélő vagy fejtegető módon, hanem részleteket, érdekesebb adatokat